

Vær sterk, hold ut!

Taler

Vilhelm Greve

Omstendigheter

Til artianerne ved Stabæk høiere almenskole

- 1 Dette blir en eksamensfest uten eksamen og uten festtale! Intet av det som blir sagt ved en slik høitidelighet kan bli sagt her idag.

Vi vet alle hvorfor.

5

Vi kan ikke tale om våre idealer, våre håp, våre drømmer, våre fremtidsutsikter. Vi kan ikke hengi oss til den store stemning - vi kan ikke løftes i begeistring. Vi kan ikke samles i noen annen fellesfølelse enn sorgens - og sorgen er taus - hvis den da ikke gråter og klager og går over til fortvilelse.

10

Men det vil vi ikke tillate. Vi vil ikke klage.

Det er banalt. Vi vil heller ikke gråte. Ikke her. Det vil vi gjøre i stillhet - for oss selv - og for Gud.

15

Og vi er ikke fortvilet. Og vi vil ikke fortvile - hvad som enn skjer - ikke så lenge vi lever - og ikke om vi skal ofre vårt liv - ikke om vi skal sulte eller fryse, eller hvad som enn venter av nervekrig og redsler.

- 20 Fortvile vil vi ikke. Vi vil bite tennene sammen. Vi vil ta det som kommer. Vi vil beholde fatningen. Det er noe som enda heter mot og tålmodighet og utholdenhet. Som den store profet for tusener av år siden sa til sitt folk i dets dypeste elendighet:

- 25 Den ene hjelper den annen, den ene sier til den annen: Vær sterk. Og den annen svarer: Hold ut.

30 Det er det vi vil gjøre idag. Og det vil vi hjelpe hverandre til idag - nu - det må
være den dypere mening med at vi er sammen her en liten stund før vi sier
hverandre farvel og takk for godt arbeide.

35 Men bedrøvet er vi - og sorgen vil vi beholde. Vår sorg idag er hellig, - og ingen
kan ta den fra oss. Det er sorg over vårt land - landesorg. Sorg over vårt folk som
blør - over våre menn som faller, over herjede hjem, sorg over meget annet som
vi ikke kan snakke om, og som vi ikke forstår - sorg som er enda tyngre å bære.
Men vi vil ta sorgen op og bære den frem til gagn for oss selv - og som vi vil tro,
til gagn for vårt land.

40 For sorgen kan samle.

Om vi ikke kan bli ett i annet, så kan vi bli det i sorgen - og dermed er ikke lite
vunnet.

45 Og sorg - virkelig ekte dyp, sterk sorg som den vi nu har - den gjør sterk - den
herder uten å gjøre oss harde i vårt hjerte - den skaper det sunde gode livsalvor,
uten hvilket det i grunnen er lite hyggelig, ja meningsløst å leve. Og det er nok
ikke bare vakre ord - når vår største og alvorligste dikter snakker om sorgens
gave.

50

Mon han ikke taler av erfaring?

55 Mon det ikke var den som gjorde ham til dikter? Sorgen er ingen dårlig venn -
men det kommer riktignok an på hvordan vi tar imot den, - om vi jager den
bort, ryster den av, eller «lukker den inn i hjerte og sinn», -tar imot hvad den
lærer oss og bærer det med oss på veien.

60 Men hvad skal vi så si til dere kjære unge studenter i dag - dere som har fått deres
akademiske dåp midt i vårt lands store sorg og fornedrelse - dere som har fått
deres russesanger og russedåp tordnet ned av bombebrak - av krigsfuglenes
øredøvende vingesus?

Skal vi bare la situasjonen selv tale?

65 Jeg husker en liten begivenhet fra det året jeg blev student. Det gikk et sterkt
jordskjelv over vårt land en søndag formiddag. I et lite kapell blev presten på

prekestolen plutselig avbrutt midt i talen av en veldig dur, og gulvet ristet, og veggene knaket, og lysekronene svinget, og det syntes som hele huset skulle
70 styrte sammen, og noen skrek op.

Men så var det hele plutselig forbi -

Og i den intense stillhet som fulgte etter denne veldig larm og opskakelse lød
75 det sterkt og rolig fra prekestolen:

Nu har Gud talt - og da vil ikke jeg tale mere.

Disse ord bet sig fast i mitt sinn - og jeg syntes som alle andre at noe vakrere og
80 bedre kunne ikke bli sagt i det øieblikk. Men etterpå kom det spørsmål til mig:

Var det da Gud som var i jordskjelvet?

Det er fristende for mig å nytte denne episode som en lignelse om det vi nettop i
85 de siste uker har oplevet. For det er jo et jord- og landeskjelv uten like som i disse dager har gått over vårt land - så stort at en ingen oversikt har over virkningene. Er det Gud som er i krigen og som taler til oss i krigen, ja da har vi ingenting å si.

Men igjen kommer tvilen.

90

Krigens sprog er ikke Guds sprog.
Krigens lov er ikke Guds lov.
Vår Gud er ikke krigens Gud.

95

Jeg synes jeg må si dette igjen idag. Gud er ikke i krigen, i stormen, i skredet, i åtaket som skrevet står - men jeg tror nok at Gud er oss nærmere enn noensinne når vi plutselig blir kastet midt ut i alle disse redsler.

100 Og da mener jeg at dere studenter av 1940 allikevel ikke er så ille stedt. Under veldig verdensviktige dramatiske begivenheter har dere fått deres vigsel som studenter.

105 Det er oplevelser dere aldri kommer til å glemme. Dere vil for alltid være merket av dem - men jeg tror på en god måte. Jeg tror nemlig at det er så god to i dere at

dere vil greie å leve videre på denne fantastiske bakgrunn som deres liv derved har fått.

110 Sorgen og alvoret som er født i dere under disse hendelser er verdier som vi ikke vil ta fra dere. Dem må dere beholde og bære videre frem.

Og den sterke fysiske opdragelse dere har fått, de mange kunnskaper dere har
erhvervet, den stålsetning av nervene dere er blitt til del under de siste års
115 nervekrig, det initiativ, den idealitet, den sterke følelse dere har av at dere må
gjøre noe, alt dette er blitt innviet av disse dagers uutholdelige spenning, alvor
og angst, og vil sikkert på en langt mer effektiv måte enn noen skriftlig eller
muntlig eksamen kunne make det, gjøre dere voksne nok til å møte de krav som
den kommende tid vil stille til dere. Det blir sikkert ingen dans på roser, som vi
120 sier med et banalt uttrykk. ---

- Det blir ikke hvad man kaller lykke og gode dager. Men jeg tror dere vil være
bedre skikket til å gi det som et land har rett til å vente og kreve av sin
akademiske ungdom, enn fredstidens akademikere har evnet det. Mon dere ikke
125 vil være mere klarsynte, energiske, aktive, offervillige - ha større evne til å skille
mellom hovedsak og bagateller, sannhet og løgn, falskt og ekte. Mon dere ikke
vil kunne feie all svada på dør, og rydde op og stille på plass i riktigere perspektiv
og forhold.

130 Vi venter det.

Vi tror det.

Ja, det er så å si vårt eneste håp for vårt land idag.

135 Derfor vil vi gjerne hjelpe dere til å gå trøstig frem - til ikke å miste motet og
svimle foran de høie berg som tiden velter over dere.

Dere er i dag vårt smil i sorgen - og blir det enn et smil gjennom tårer - er da ikke
140 nettopp det smilet det vakreste, dypeste og sanneste?

Men nu holder dette allikevel på å bli en festtale - og derfor vil vi tilslutt samle
oss i stille ønsker og bønner for dere og for vårt land.

Og alt som da stiger frem i vårt sinn, vil vi forme i Bjørnsons ord:

En bønnens regnbubro
op gjennom verdens uvær
150 i skinn av Kristi tro
at over lidenskapens nød
skal kjærligheten seire.

Kilde
155 Kirke og Kultur, bd. 47 (s. 295-298), 1940.

Emner
Andre verdenskrig, Avslutningstale

URI
160 <https://www.virksommeord.no/tale/vaer-sterk-hold-ut>

165

170

175

180